

קָשְׁיָא – אבן קשה ליישב את לשון המקרא לדעת הסובר שאין
 חולקים עיר אחת לשני שבטים.
 הגמרא מביאה ספק בדיני עיר הנדחת: אִיבְעִינָא לָהּ, עיר שהודחה
 יושביה לעבוד עבודה זרה מִאֲלֵיהֶן – מעצמם, בלא שידחום
 אנשים אחרים, מָה, האם נהוג בהם דין עיר הנדחת או לא.
 ומבאר הגמרא את צדדי הספק: מצד אחד יש לומר, וְיִיחִיחוּ אֲמָר
 רַחֲמָנָא – התורה אמרה שדין עיר הנדחת הוא דווקא באופן כזה
 שהדחום אנשים אחרים וְלֵאמֹר באופן שְהוּדָחוּ מִאֲלֵיהֶן, ולפיכך אין
 חלים עליהם דיני עיר הנדחת, או דִּילְמָא אין זה מעכב, אלא הדין
 תלוי בכך שרוב יושבי העיר עבדו עבודה זרה, וְאִפְּלִי אם הוּדָחוּ
 מִאֲלֵיהֶן נאמרו בהם דיני עיר הנדחת.
 הגמרא מנסה לפשוט את הספק מן המשנה: תָּא שְׁמַע, שנינו
 במשנה שאם הִיחִיחוּ נָשִׁים וְקָטָנִים אין העיר נעשית לעיר הנדחת.
 ואם נאמר שאפילו באופן שהודחו יושבי העיר מאלוהים נעשית
 העיר לעיר הנדחת, אם כן יש לתמוה אֲמָר – מדוע אם הדחום אין
 נשים וקטנים אינה נעשית לעיר הנדחת, הרי אף אם אין הנשים
 והקטנים חשובים כמדחיים, מכל מקום לִיחִיחוּ הוּדָחוּ מִאֲלֵיהֶן – יש
 לנהוג ביושבי העיר כאילו נדחו לעבוד עבודה זרה מעצמם.
 ובהכרח צריך לומר שאין חלים דיני עיר הנדחת כשהודחו יושבי
 העיר מאלוהים.
 דוחה הגמרא: אין להוכיח כן מדברי המשנה, אלא יתכן לומר
 שאם הודחו מאלוהים יש בהם דין עיר הנדחת, ואף על פי כן אם
 הדחיהו נשים וקטנים אין בהם דין זה. משום דקָרָן בְּתַר נְפִשְׁיָהּ
 נְרִידִי – אלו שהודחו מאלוהים נמשכו אחר רצון עצמם, ונמצא
 שאדוקים הם מאד במעשיהם, ולפיכך יש לנהוג בהם כדון יושבי
 עיר הנדחת, אבל הֵינָּה נָשִׁים וְקָטָנִים נְרִידִי – אלו נמשכו אחר
 נשים וקטנים, ונמצא שאין הם אדוקים כל כך במעשיהם, ועשויים
 לחזור בהם מדרך הרעה, ולפיכך יתכן שאין לנהוג בהם דין עיר
 הנדחת.
 שנינו במשנה: אין העיר נעשית לעיר הנדחת עַד שִׁיּוּדָהּ רֹבָה.
 מבררת הגמרא: הִכִּי עֲבָדִין – באיזה אופן נעשית עיר הנדחת.
 כלומר, מאחר ונתבאר שאין העיר נעשית נידחת עד שיודחו רוב
 יושביה, ונתבאר עוד שצריך עדים והתראה לכל אחד מבני העיר,
 נמצא שאי אפשר לדון את כל יושבי העיר בבת אחת אלא יש
 לדון כל אחד בפני עצמו, ומעתה יש להסתפק באיזו מיתה יש
 להמית את המחצית הראשונה של בני העיר, שהרי אי אפשר לדון
 אותם מיד למיתת סייף כדון אנשי עיר הנדחת, לפי שאין אנו
 יודעים עדיין האם יוכרע דמם של רוב יושבי העיר לחובה,
 ומאידיך אי אפשר לסוקלם כדון יחידים העובדים עבודה זרה,
 שמא יוכרע דין הרוב לחובה, ונמצא שדינם בסייף.
 מבאר הגמרא: אֲמָר רב יהודה, דִּינָּה וְחֻבְשִׁין דִּינָּה וְחֻבְשִׁין, כלומר,
 יש לדון כל אחד מבני העיר בפני עצמו, ולאחר שנגמר דינו
 לסקילה, כדון יחיד העובד עבודה זרה, יש לחובשו בבית האסורים
 עד שיתברר האם רוב יושבי העיר עובדי עבודה זרה הם, ובאם
 כך הדבר יש לחזור ולדון את כולם כדון אנשי עיר הנדחת, שהם
 נהרגים בסייף וממונם אובד.
 אֲמָר לִיה עולא לרב יהודה, אם אתה עושה כן, נִמְצָא אִתָּהּ מַעֲנָה
 וְנִמְעַבְבִּי אֵת דִּינָּה שֶׁל אֱלֹהֵי הָרַשׁוֹנוֹת, שהרי לאחר שנגמר דינם
 למיתה אתה מעכב את ביצוע גזר הדין עד שידונו את רוב אנשי
 העיר, ויש בזה איסור משום עינוי הדין.
 אֲמָר אֲמָר עולא, דִּינָּה וְחֻבְשִׁין דִּינָּה וְחֻבְשִׁין, כלומר, מתחילה יש
 לדון כל אחד מבני העיר, ואם נתחייב מיתה יש להמיתו מיד
 בסקילה, כדון יחיד העובד עבודה זרה, אמנם לאחר שכבר נידונו
 מחצית מיושבי העיר למיתה, נמצא שמכאן ואילך אם יתחייב
 אדם נוסף על שעבד עבודה זרה, נתברר הדבר למפרע שהודחו
 רוב יושבי העיר ודינם בסייף, ולפיכך מכאן ואילך יש להרוג את
 החוטאים כדון מרובים העובדים עבודה זרה ולאבד את
 ממונם.
 הגמרא מביאה מחלוקת נוספת בענין זה: אִתָּמַר, רַבִּי יוֹחָנָן אֲמָר,

דִּינָּה וְחֻבְשִׁין דִּינָּה וְחֻבְשִׁין, עד מחצית מבני העיר ומכאן ואילך
 נידונים בסייף. וְרַבִּי לָקִישׁ אֲמָר, מִרְבֵּין לָהֶן בְּתֵי דִינָּה, כלומר, יש
 להושיב בתי דינים רבים ברחבי העיר, ולדון בהם את כל יושבי
 העיר ביום אחד, ועל ידי כך יהא ניתן לגמור את דינם של כל
 החייבים באותו היום, ובאם אכן הודחו רוב יושבי העיר יומתו
 הכל בסייף, ולא יהא בכך משום עינוי הדין.
 ומתוך דברי ריש לקיש מבואר, שאנשי עיר הנדחת נהרגים על ידי
 בתי דינים של סנהדרין קטנה. ועל כך מקשה הגמרא: אִינִי – וכי
 אפשר לומר כן, וְהָאֲמָר רַבִּי הָמָא בְּרִי יוֹסִי אֲמָר רַבִּי אוֹשְׁעִינָא שִׁישׁ
 לדרוש מן הכתוב (דברים יז ה) העוסק ביחיד העובד עבודה זרה
 וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִיא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר
 הַרָּע הַזֶּה אֶל שַׁעֲרֶיךָ וגו' וְסָקַלְתָּם בְּאֲבָנִים וְמוֹתוּ, שרק איש ואִשָּׁה
 אִתָּה מוֹצִיא לְשַׁעֲרֶיךָ, כלומר, שרק יחידים העובדים עבודה זרה
 נידונים למיתה בסנהדרין קטנה היושבת בשערי כל עיר, וְאִי אִתָּה
 מוֹצִיא אֶת כָּל הָעִיר בְּקוֹלָהּ לְשַׁעֲרֶיךָ, שאם כל אנשי העיר עבדו
 עבודה זרה, אין דינם אותם בבית הדין היושב בשערי העיר, אלא
 בסנהדרין גדולה שבירושלים.
 מתרצה הגמרא: אֲמָר יש לומר את דברי ריש לקיש באופן כזה,
 מִרְבֵּין לָהֶן בְּתֵי דִינָּה באותה העיר, וְעַמְּיָנִין הִרְיִינִים דִּינָּהּ שֶׁל כָּל
 בני העיר, וְאִם נתחייבו רוב אנשי העיר בדינם כְּסָקִין לָהֶן –
 מעלים אותם לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שבירושלים, וְנִמְרִי לָהֶן לְדִינָּהּ
 וְכִמְרִי לָהֶן – ושם גומרים את דינם והורגים אותם.
 שנינו במשנה: תָּכַח תָּכַח אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר וְכו', החמרת והגמלת
 העוברת וכו'. הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תָּנִי רַבִּי, תָּכַח
 וְהַמְלִיט – שיירה של רוכבי חמורים וגמלים הַעוֹבְרִת מִמְּקוֹם
 לְמִקְוֶה, אשר לָנוּ תְּנוּכָה וְיִשְׁנוּ בלילה בתוך העיר וְהוֹדָחוּ עִמָּה
 לעבוד עבודה זרה, הדין בזה כך הוא, אִם נִשְׁתַּחֲוּ וְנִתְעַבְבוּ שָׁם
 שְׁלֹשִׁים יוֹם, דינם כדון אנשי העיר, שֶׁהֵן נהרגים בְּמִיתַת סִיף וְקָטָנִין
 אֲמָר, אך אם שהו בעיר פְּחוֹת מִיָּמֵינוּ – פחות משלשים יום, אז אין
 הם נידונים בכלל אנשי העיר, אלא דינם כיוחידים העובדים
 עבודה זרה, שֶׁהֵן נהרגים בְּסָקִילָה וְקָטָנִין פְּלֵג – מותר הוא בהנאה.
 מקשה הגמרא: כיצד יתכן לומר שאם שהו בעיר רק שלשים יום
 כבר נידונים הם כאנשי העיר, וְרַבִּי מְהִי – והלא יש להקשות על כך
 מדברי המשנה (בבבא גר, ג) בְּמָה זִמְנָה אָדָם פְּעִיר וְיִהְיֶה נִידוֹן בְּאִשִּׁי
 הָעִיר לַעֲנֹן שיתחייב להשתתף בתשלום צרכי העיר, שָׁנִים עָשָׂר
 חֹדֶשׁ, ויש להוכיח מכאן שבפחות משנים עשר חודש אינו נידון
 כאנשי העיר.
 מתרצה הגמרא: אֲמָר רַבָּא, לֹא קָשְׁיָא – אין להקשות סתירה בין
 המשנה לברייתא, לפי שכל אחת מהן עוסקת בענין אחר, הָא
 לְמִיתָהּ מִכֵּינִי מִתָּא – הברייתא עוסקת בענין מתי נידון האדם כאחד
 מ'בני' העיר, ובוזה הדין הוא שעד שנים עשר חודש אינו נידון כבני
 העיר, הָא לְמִיתָהּ מִכֵּינִי מִתָּא – אך המשנה עוסקת בענין מתי נידון
 האדם כאחד מ'יושבי' העיר, ולענין זה די בשלשים יום. ומכיון
 שלגבי עיר הנדחת נאמר (דברים יג טו) 'הכה תכה את יושבי העיר',
 יש ללמוד שדי בכך שיהיה האדם מ'יושבי העיר' כדי שיתחייב
 עמה, ולפיכך נתבאר במשנה שאם שהתה השיירה בעיר שלשים
 יום דינם בסייף וממונם אבד כבני העיר.
 הגמרא מביאה ראייה מברייתא שיש חילוק בין 'בני העיר' ל'יושבי
 העיר': וְהַתָּנָא – ואכן כך שנינו בברייתא. הַמּוֹדֵר הָנָא – אדם
 שנדר שלא יהנה מִכֵּינִי הָעִיר, אִם יֵשׁ בְּעִיר אָדָם שֶׁנִּשְׁתַּחֲוּ וְנִתְעַבְבוּ
 שָׁם שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אז נידון הוא כאחד מבני העיר, וְאִסּוּר לְנוֹדֵר
 לְהִנּוּת מִמֶּנּוּ, אבל אם לא שהה אותו אדם שם שנים עשר חודש
 אלא פְּחוֹת מִיָּבֵן, אינו כבני העיר, ומוֹדֵר לְנוֹדֵר לְהִנּוּת מִמֶּנּוּ. אך
 אם נדר אדם הנאה מ'יוֹשְׁבֵי הָעִיר, אזי אִם נִשְׁתַּחֲוּ אָדָם בְּעִיר
 שְׁלֹשִׁים יוֹם כבר נידון הוא כיושבי העיר וְאִסּוּר לְנוֹדֵר לְהִנּוּת מִמֶּנּוּ,
 ואם שהה בעיר פְּחוֹת מִיָּבֵן – פחות משלשים יום, מוֹדֵר לְנוֹדֵר
 לְהִנּוּת מִמֶּנּוּ.
 שנינו במשנה: הַתָּרֵם אוֹתָהּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ כו' מכאן אמרו נכסי
 צדיקים וכו'. הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תָּנִי רַבִּי, נאמר

59 שֶׁל אדם הדר בעיר הנדחת וְחָצְיָהּ שֶׁל אדם הדר בעיר אחרת, הדין
 60 הוא שחציה מותרת באכילה. **מאי טעמא** – מה היא סיבת החילוק
 61 בזה בין בהמה לעיסה, **בהמה כמאן דלא פליגא דמאי** – בהמה של
 62 שותפות הרי היא כמי שלא נחלקה ונאסרה כולה באכילה, מאחר
 63 ואין הבהמה ניתרת באכילה עד שתשחט כדון בשני סימנים, וכיון
 64 שסימן אחד של עיר הנדחת הוא אין מועילה בו השחיטה, ולפיכך
 65 אין להתיר באכילה אפילו את החצי השני שאינו של עיר הנדחת.
 66 אבל עיקר **כמאן דפליגא דמאי** – הרי היא כמי שנחלקה, שמאחר
 67 ואינה זקוקה לשחיטה כדי להתירה, עומדת היא כל הזמן
 68 לחלוקה, ולפיכך אף שמחציתה נאסרה אין בכך כדי לאסור את
 69 חציה השני.
 70 הגמרא מביאה ספק של רב חסדא בענין שחיטת בהמת עיר
 71 הנדחת: **כְּעִי וְנִסְתַּפֵּק רַב חֲסֵדָא, בְּהֵמַת אדם הדר בעיר הנדחת,**
 72 שהדין הוא שצריך להורגה בחרב ונאסרת בהנאה, כמאמר
 73 הכתוב (שם) **וְהָחֵרֵם אֹתָהּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֵת בְּהֵמָתָהּ לְפִי חֶרֶב,**
 74 **מִזֶּה דְחִיתִּיהֶנּוּ** – האם מועילה בה שחיטה לטַהֲרָה מִידֵי טומאת
 75 נְבִילָה, כלומר, אם תשחט בכשרות האם דינה כבהמה שחוטת
 76 שאינה מטמאה טומאת נבילות, או שדינה כבהמה הרוגה
 77 שמשמאה.
 78 וצדדי הספק הם, האם מאחר ש'לפי חרב' **אִמֵּר רַבְּהִינָא** – אמרה
 79 תורה שיש להרוג את הבהמה בחרב, אזי **לֹא שָׁנְא שְׁחִיטָה מִשְׁחָט**
 80 **לֹא שָׁנְא קְטָלָא מִקְטָל** – אין חילוק בין שחיטה להריגה, שאפילו
 81 השחיטה נידונית כהריגה ואינה מועילה לטהר את הבהמה
 82 מטומאת נבילה, או **דְּלָא** – או ששם יש לומר, דבין דְּשְׁחִיטָה
 83 **מִהֵנָּה לָהּ שְׁחִיטָה** – שמאחר ושחט את הבהמה כדינה הועילה לה
 84 שחיטה זו שאינה מטמאה, אף שאסורה היא באכילה והנאה, ולא
 85 נאמר 'לפי חרב' אלא כשהורגה שלא בדרך שחיטה. **מאי, תיקו** –
 86 תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 87 הגמרא מביאה ספק של רב יוסף בדיני עיר הנדחת: **כְּעִי וְנִסְתַּפֵּק**
 88 **רַב יוֹסֵף, שִׁיעָר שֶׁל נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת הדרות בעיר הנדחת, דהיינו,**
 89 **נשים שלא נדחו לעבוד עבודה זרה יחד עם שאר בני העיר, מִזֶּה**
 90 **– האם אף השיער נכלל בציווי הכתוב 'ואת כל שללה תשרוף,'**
 91 **ויש לגוזו ולשרפו יחד עם כל ממון העיר, שהרי אף ממון**
 92 **הצדיקים נשרף, או לא.**
 93 **אִמֵּר רַבָּא, מדברי רב יוסף שנסתפק לענין שיער של נשים**
 94 **צדקניות, יש ללמוד הֵא דְּשִׁיעָיוֹת אָסוּר** – שהיה פשוט לו הדבר
 95 ששיער של נשים רשעיות שנדחו לעבוד עבודה זרה נשרף בכלל
 96 שאר ממון העיר וכיצד יתכן הדבר, הרי **וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ אֶל**
 97 **תוֹךְ רֶחֱבָה וְשָׂרַפְתָּ בָּאֵשׁ בְּיָמֶיךָ, ויש ללמוד מדברי הכתוב שרק מי**
 98 **שאינו מחוסר אֵלֶּא כְּבִיצָה וְשָׂרִיפָה נשרף בכלל ממון העיר, דהיינו,**
 99 **כל ממון שניתן לקובצו ולשרפו בלא עשיית פעולה נוספת, וְיָצָא**
 100 **זֶה – השיער, שאי אפשר לקובצו ולשרפו, שְׁמֹחוּסָר הִלְיָשָׁה**
 101 **וְכִבִּיצָה וְשָׂרִיפָה** – שהרי צריך תחילה לגוזו, ורק לאחר מכן ניתן
 102 לקובצו ולשרפו, ומכיון שהוא מחוסר פעולה נוספת אינו נשרף
 103 בכלל ממון אנשי העיר, ואפילו שיער הנשים רשעיות אינו
 104 נשרף, ואם כן מה מקום יש להסתפק לגבי שיער נשים צדקניות.
 105 **אֵלֶּא אִמֵּר רַבָּא, ודאי הדבר ששיער הנשים אינו נשרף בכלל ממון**
 106 **העיר, כי של צדקניות ובין של רשעיות, אלא ספיקו של רב יוסף**
 107 **בנשים צדקניות היה בְּפִיָּא נְכִירָת שְׁלֹבֶשֶׁת האשה על שערָה,**
 108 **שבזה פשוט הדבר שבשל רשעיות צריך לשרפו יחד עם שאר**
 109 **הממון והמלבושים שלהן, והספק הוא לגבי נשים צדקניות.**
 110 **מבשרת הגמרא: הִיכִי דְּמִי** – באיזה אופן יש להסתפק, **אִי דְּמֹחוּבָר**
 111 **בְּגוּפָה גְּנוּפָה דְּמִי** – אם באופן שהפאה הנכרית מחוברת וקשורה
 112 בשערָה, הרי זה כמלבוש שעל הגוף, והדין הוא שהמלבושים
 113 שלובשים הצדיקים עליהם אינם נשרפים בכלל ממון עיר הנדחת.
 114 **מבשרת הגמרא: לֹא צְרִיכָא** – לא הוצרך רב יוסף להסתפק, אלא
 115 **בְּדָמִי בְּסִיבָמָא** – באופן שאין הפאה נתונה עתה בראשה, אלא
 116 תלויה היא על יתד הנועץ בכותל ביתה, ובוזה יש להסתפק האם

1 במקרא (שם יט טז) לגבי עיר הנדחת 'וְהָחֵרֵם אוֹתָהּ' (וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ),
 2 ומאחר ותיבת 'אותה' למעט היא באה, יש לדייק מכך שֶׁרָם לְנִכְסֵי
 3 צְדִיקִים שְׁחֻצָה לָהּ, שאם יש בעיר מיעוט אנשים צדיקים שלא
 4 נדחו לעבודה זרה, ויש להם נכסים המופקדים ביד אחרים הדרים
 5 מחוץ לעיר, אין הם נאסרים בהנאה. ומן התיבות שבהמשך הפסוק
 6 **וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ**, יש ללמוד לְרִבּוֹת נִכְסֵי צְדִיקִים שְׁחֻצָה,
 7 שהנכסים שיש לצדיקים בתוך העיר אובדים יחד עם כל ממון
 8 אנשי העיר. ומתיבת 'שְׁלָלָה' שבאה למעט, יש לדייק וְלֹא שְׁלָל
 9 שְׁמִים, דהיינו, שאין מאבדים נכסי תרומה או הקדש שבתוכה
 10 מאחר שאין הם שלל העיר אלא של שמים. ומן התיבות **וְאֵת כָּל**
 11 **שְׁלָלָה** יש ללמוד לְרִבּוֹת את נִכְסֵי הַרְשָׁעִים שְׁחֻצָה לָהּ, כלומר,
 12 שאם לאנשי העיר הרשעים שנדחו לעבוד עבודה זרה יש נכסים
 13 מחוץ לעיר, צריך לאבד אף אותם. **אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִכֵּינִי מִה**
 14 **אִמְרָה תוֹרָה שֶׁנִּכְסֵי הַצְּדִיקִים שְׁחֻצָה לָהּ (בתוך העיר) יאבדו, אף**
 15 **שהם לא עבדו עבודה זרה, מפני שמי נָרָם לָהֶם לצדיקים שְׁחֻצָה**
 16 **בְּתוֹכָהּ** – בתוך עיר של רשעים, מִשּׁוּמֵּנִי שהיה להם בעיר ולא רצו
 17 להפסידו, ולפיכך נענשים הם שְׁמֻמוֹנֵי אָבִיר.
 18 הגמרא מבררת את דברי הברייתא: **אִמֵּר מִר – שנינו לעיל**
 19 **בברייתא, שמן התיבות 'וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ' לומדים לְרִבּוֹת את**
 20 **נִכְסֵי הַרְשָׁעִים שְׁחֻצָה לָהּ שאף הם אובדים עמה. אִמֵּר רַב חֲסֵדָא,**
 21 **וּבְנִכְבָּצִים לְתוֹכָהּ, כלומר, דין זה לא נאמר אלא בנכסים הנמצאים**
 22 **בערים הסמוכות לעיר הנדחת, שניתן לקבצם משם ולהביאם אל**
 23 **תוך העיר, באותו היום שבו נכנסים אל כל שללה אל תוך הרחוב,**
 24 **אבל נכסים הנמצאים בערים הרחוקות, שאי אפשר לקבצם**
 25 **ולהביאם אל תוך העיר עד לאותו היום, אינם נאבדים.**
 26 הגמרא מביאה דין נוסף שאמר רב חסדא: **אִמֵּר רַב חֲסֵדָא, פְּקֻדוֹת**
 27 **שֶׁל אֲנָשֵׁי עִיר הַנִּדְחָה מוֹתְרִין, ואין צריך לאבדם יחד עם רכוש**
 28 **העיר.**
 29 **מבשרת הגמרא: הִיכִי דְּמִי** – באיזה אופן מדובר, **אִי לִימָא דְּעִיר**
 30 **אִחֶרֶת וְאִיתְּנָהוּ בְּגוּה** – אם נאמר שכונתו לפקדונות השייכים
 31 לאנשי הערים בעיר אחרת, שהופקדו ביד אדם מאנשי עיר
 32 הנדחת ונמצאים בתוך העיר, **פְּשִׁימָא דְּמוֹתְרִין** – פשוט הדבר
 33 שמוותרים הם ואין צריך לאבדם, שהרי **לֹא שְׁלָלָה הוּא** – אין זה
 34 בכלל שלל עיר הנדחת, אלא שלל עיר אחרת. **וְאֵלֶּא בהכרח צריך**
 35 **לומר שכונת רב חסדא לפקדונות דִּיהוּ וְאִיתְּנָהוּ בְּעִיר אִחֶרֶת** –
 36 שהפקידו אנשי עיר הנדחת נכסים אצל אדם הדר בעיר אחרת,
 37 ומעתה יש לברר, **אִי דְּנִכְבָּצִין לְתוֹכָהּ** – אם ניתן לקבצם מאותה
 38 העיר ולהביאם לתוך העיר הנדחת עד לזמן שריפת נכסי העיר,
 39 **אִמֵּא מוֹתְרִין** – מדוע אכן מותרים הם, הרי בכלל שלל עיר הנדחת
 40 הם, **וְאִי אִין נִכְבָּצִין לְתוֹכָהּ** – ואם מדובר באופן שהם מופקדים
 41 בערים רחוקות ולא ניתן להביאם לכאן בזמן, **הֵא אִמְרָה חֲדָא וְיִמְנָא**
 42 **– הרי כבר אמר רב חסדא דין זה פעם אחת, שרק נכסים שאפשר**
 43 **לקבצם לעיר עד לזמן השריפה נאבדים, ומדוע הוצרך לחזור**
 44 **ולשנותו.**
 45 **מבשרת הגמרא: לֹא** – שאין הכוונה בזה לפקדונות השייכים לאנשי
 46 עיר הנדחת, אלא **לְעוֹלָם דְּעִיר אִחֶרֶת דְּמִפְקֵי בְּתוֹכָהּ** – רב חסדא
 47 עוסק בפקדונות השייכים לאנשי עיר אחרת שהופקדו אצל אנשי
 48 עיר הנדחת, וּמִכַּל מקום אין הדין פשוט שהנכסים מותרים, **דְּהִכָּא**
 49 **בְּמֵא עֲקִינִין בְּגוֹן דְּקָבִיל עֲלֵיהּ אִחֶרִית** – מדובר באופן שהנפקד
 50 שהוא מאנשי עיר הנדחת קיבל על עצמו אחריות על הפיקדון,
 51 **מִזֶּה דְּמִי** – ולפיכך היה מקום לומר, **דְּבִין דְּקָבִיל עֲלֵיהּ אִחֶרִית**
 52 **בְּדִיהִי דְּמִי** – שמאחר וקיבל על עצמו את אחריות הפיקדון נעשו
 53 הנכסים כשלל, ויש לאבדם בכלל נכסיו, **קָא מְשַׁמַּע לָן רַב חֲסֵדָא**
 54 **שאין הדין כן, אלא הנכסים מותרים.**
 55 הגמרא מביאה דין נוסף שאמר רב חסדא לגבי ממון עיר הנדחת:
 56 **אִמֵּר רַב חֲסֵדָא, בְּהֵמָה הִשִּׁיבָה לשני אנשים בשותפות, חֲצִיָּה שֶׁל**
 57 **אדם הדר בעיר הנדחת וְחָצְיָה שֶׁל אדם הדר בעיר אחרת, הרי**
 58 **בהמה זו אָסוּרָה כולה באכילה, אבל עִיפָה של שני שותפים, חֲצִיָּה**

המשך מעמוד רמ

1 כְּנִכְסֵי צַדִּיקִים שְׁפָתוֹכָה דְּמִי וְאֶבֶד, כְּלוּמַר, הָאֵם יֵשׁ לְדוֹן פֶּאֶה זֶה
2 כְּמוֹ שְׂאֵר מַלְבוּשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּעִיר הַנִּדְחָת, שֶׁהַדִּין הוּא
3 שֶׁאֵם אֵינָם לְבוּשִׁים בָּהֶם עֵתָה הֵרִי הֵם בְּכָלֵל מִמּוֹן עִיר הַנִּדְחָת
4 וְדִינָם לְשִׁרִיפָה, אוֹ דִלְמָא – אוֹ שְׂמָא יֵשׁ לוֹמַר, דְּפִיּוֹן דְּעֵיילָא וְנִפְקָא
5 בְּלְבוּשָׁה דְּמִי – שְׂמָאֲחַר וּדְרָךְ הָאִשָּׁה תַּמִּיד לִיתֵן פֶּאֶה זֶה בְּרָאשָׁה,
6 אִזִּי אִפִּילוּ בְּאוּפֵן שְׂאִינָה קְשׁוּרָה בָּה עֵתָה, מִכָּל מְקוֹם יֵשׁ לְדוֹנָה
7 כְּמַלְבוֹשׁ שֶׁעֲלִיהָ שְׂאִינוּ נִשְׂרָף בְּכָלֵל מִמּוֹן עִיר הַנִּדְחָת. תִּיקוּ –
8 תַּעֲמֹד שְׂאֵלָה זֶה בְּסַפֵּק שֶׁלֹּא נִפְשְׁטָה.
9 שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה: וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחוּבָה וְכו', אִם אֵין
10 לָהּ רְחוּב עוֹשִׂים לָהּ רְחוּב. הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַחְלוּקַת תַּנְאִים בְּעֵנִין
11 זֶה: תָּנּוּ רַבָּנָן, אִם אֵין לָהּ [לְעִיר הַנִּדְחָת] רְחוּב, אֵינָה נִעֲשִׂית עִיר
12 הַנִּדְחָת, שֶׁהִרִי אִי אִפְשָׁר לְקִיִּים בָּה אֶת מִצְוֹת הַכְּתוּב (שם יג יז) 'וְאֵת
13 כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחוּבָה'. אִלּוּ דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל. רַבִּי

14 עֲקִיבָא אוֹמֵר, אִם אֵין לָהּ רְחוּב עוֹשִׂין לָהּ עֵתָה רְחוּב, וְכוֹנְסִים אֶת
15 כָּל שְׁלָלָה לְתוֹךְ רְחוּב זֶה.
16 מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: כְּמָא קָמִיפְלָנִי – בְּאִיזוֹ סִבְרָא נִחְלַקוּ רַבִּי
17 יִשְׁמַעְאֵל וְרַבִּי עֲקִיבָא. מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא: מָר [רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל] סָבַר,
18 'רְחוּבָה' מֵעִיקָרָא מִשְׁמַע – מִתִּיבַת 'רְחוּבָה' מִשְׁמַע שְׁכוּנָת
19 הַכְּתוּב לְרְחוּב שֶׁהִיָּה לְעִיר מְקוּדָם לְכֵן, וּלְפִיכָךְ אִם הִיָּה לָהּ עַד
20 עֵתָה רְחוּב נִיתֵן לְקִיִּים בָּה דִּין עִיר הַנִּדְחָת, אִךְ אִם לֹא הִיָּה לָהּ
21 רְחוּב אֵין מוֹעִיל לְבִנּוּתָהּ עֵתָה. וְמָר [רַבִּי עֲקִיבָא] סָבַר, רְחוּבָה
22 הִשְׁתָּא נְמִי מִשְׁמַע – מִתִּיבַת 'רְחוּבָה' מִשְׁמַע הַרְחוּב שִׁישׁ לָהּ
23 עֵתָה, בְּשַׁעָה שְׁכוֹנְסִים אֵלָיו אֶת מִמּוֹן הָעִיר, וּלְפִיכָךְ אֵין חֲסֵרוֹן
24 בְּכָךְ שֶׁלֹּא הִיָּה לָהּ רְחוּב עַד הַיּוֹם, שֶׁהִרִי מִכָּל מְקוֹם יֵשׁ לָהּ
25 עֲכָשִׁיו רְחוּב.

שנינו במשנה: וְהַקְדָּשׁוֹת שֶׁבָּהּ יִפְדּוּ ב' וּתְרוּמוֹת יִרְקָבוּ, מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְכַתְּבֵי הַקֹּדֶשׁ יִגְנוּהוּ. תָּנוּ רַבָּנָן, הָיוּ בָּהּ בַּעִיר הַנִּדְחָת (קִרְשִׁי) קִרְשִׁים, הָדִין בּוֹה הוּא שְׁקָדְשִׁי מִזֶּמֶן – בַּהֲמוֹת שְׁהוּקְדְּשׁוּ לְקָרְבָן עַל יְדֵי הַרְשָׁעִים שֶׁבַּעִיר הַנִּדְחָת, יָמוּתוּ – מִכְּנִיסִים אוֹתָן לְמָקוֹם סָגוּר עַד שִׁמְתוֹת בִּרְעַב, וְאִילוּ קִרְשִׁי בְּדָק הָפִית – נִכְסִים שְׁהוּקְדְּשׁוּ לְצוּרָךְ תִּיקוֹן הַמִּקְדָּשׁ, יִפְדּוּ בַּמָּמוֹן. וְתִרְוּמוֹת שֶׁבַּעִיר מִשְׁהִים אוֹתָם עַד שִׁרְקָבוּ, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי וְכַתְּבֵי הַקֹּדֶשׁ שִׁבְתוֹךְ הָעִיר יִגְנוּ בַּקְּבוּרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִמָּה שֶׁאִמַּר הַכְּתוּב (דברים יג טו) 'וְהָרַחֵם אֶתְּהָ אֶתָּה וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֵת בְּהֵמָתָה' יֵשׁ לְדִיִּיק, וְלֹא בְּהֵמָת בְּבוֹר וּבַהֲמַת מַעֲשֵׂר, שִׁבְהֲמוֹת אֵלוּ אֵין לְהַחֲרִימָם בְּכֻלָּל שֶׁאֵר בַּהֲמוֹת עִיר הַנִּדְחָת, וּמִמָּה שֶׁאִמַּר הַכְּתוּב (שם יג יז) 'וְאֵת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רַחֲמֶיהָ', יֵשׁ לְדִיִּיק פֶּרֶט לְכֶסֶף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וּלְכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי, שִׁמְעוֹת אֵלוּ אֵין לֵאבֹדֶם בְּכֻלָּל מָמוֹן עִיר הַנִּדְחָת.

הַגְּמָרָא מְבַאֵר אֵת דְּבָרֵי הַבְּרִייתָא: אָמַר מֶר, הָיוּ בָּהּ בַּעִיר הַנִּדְחָת (קִרְשִׁי) קִרְשִׁים, אוֹי קִרְשִׁי מִזֶּמֶן שִׁבְהָם יָמוּתוּ. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: וְאִמָּא יָמוּתוּ – מִדּוּעַ יֵשׁ לְהַמִּית אֵת הַבַּהֲמוֹת שְׁהוּפִרְשׁוּ לְקָרְבָן, הֲרִי מֵאֲחֵר וְאֵין הֵם בְּכֻלָּל מָמוֹן עִיר הַנִּדְחָת אֵלָּא רְכוּשׁ הַהִקְדָּשׁ הֵם, אֵינָם בְּכֻלָּל צִוּיֵי הַתּוֹרָה לְהַחֲרִים הַבַּהֲמוֹת, וְאֵם כֵּן, שִׁרְעוּ בִּשְׁדוֹת עַד שִׁסְתָּאָבוּ – שִׁפּוֹל בָּהֶם מוֹם, וְאֵז יִפְדּוּ וְיִמְכְּרוּ לְהַדְיוּט, וְיִפְּלוּ דַמְיָהּ לְנִדְחָה – וּבַמַּעֲוֹת שִׁיתְקַבְּלוּ עֲבוּרָם יִקְנוּ בַּהֲמוֹת אֲחֵרוֹת לְקָרְבָּנוֹת נִדְבָה.

מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: רַבִּי יוֹהָנָן אָמַר, הֵטַעַם שֶׁאֵי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן הוּא מִשּׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כו כז) 'זֶכֶךְ רָשָׁעִים תוֹעֵבָה', דְּהֵינּוּ, הַקָּרְבָן שֶׁמִּבְּאִים הַרְשָׁעִים הוּא נִתְעַב בְּעֵינֵי ה', וּלְפִיכָךְ אִפְּלוּ אֵם יִפְדּוּ בַּהֲמוֹת אֵלוּ וְיִקְנוּ אֲחֵרִים תַּחְתִּיָּהן אֵין בִּכְךָ תוֹעֵלֶת, שֶׁאֵף הַמָּמוֹן הַמִּתְקַבֵּל תְּמוּרָתָם נִתְעַב בְּעֵינֵי הַבּוֹרָא, וְנִמְצָא שֶׁאֵין לָהֶם תִּקְנָה אֵלָּא מִיתָה.

רִישׁ לְקִישׁ אָמַר, הֵטַעַם שֶׁאֵי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן הוּא מִשּׁוֹם שִׁבְהֲמוֹת אֵלוּ אֵינָם מָמוֹן הַקֹּדֶשׁ אֵלָּא מָמוֹן בְּעָלִים הוּא, וְהָכָא – כֵּאֵן הַבְּרִייתָא עוֹסֶקֶת בְּקִרְשִׁים שְׁחִיבֵי הַמִּפְרִישׁ בְּאַחֲרִיתוֹן, וְכִגוֹן בֹּאֲדָם הָאוֹמֵר 'הֲרִי עָלֵי עוֹלָה', שֶׁהָדִין הוּא שֶׁאֵם אִירַע נֹזֶק לַבַּהֲמָה קוֹדֶם שְׁהוּקְרְבָה חֵיב הַמִּפְרִישׁ בִּאֲחִרִּיתוֹהָ וּמִבְּאִי אֲחֵרֶת תַּחְתִּיהָ, וְבְּרִייתָא זוֹ כְּשִׁטַּת רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּאָמַר (ב"מ נו) שְׁכָל קָרְבָן שְׁחִיבֵי הַמִּפְרִישׁ בִּאֲחִרִּיתוֹ בְּכֻלָּל מָמוֹן בְּעָלִים הוּא, וְאֵם כֵּן אֵף לַעֲנִין עִיר הַנִּדְחָת הֲרִי הוּא בְּכֻלָּל מָמוֹן הָעִיר וִישׁ לֵאבֹדוּ, וְאֵין מוֹעִילָה בּוֹ פְּדִיָּה, שֶׁאֵף הַדְּמִים אֲסוּרִים בַּהֲנָא.

הַגְּמָרָא מַקְשָׁה עַל תִּירוּצוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ: כִּיִּצַּד יִתְכֵן לּוֹמֵר שֶׁהֲרִישָׁא שֶׁל הַבְּרִייתָא סוֹבֵרֶת כְּשִׁטַּת רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא מְדַסִּיפָא רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא – הֲרִי מֵאֲחֵר שֶׁבְּסִיפָא מִבְּאִיָה הַבְּרִייתָא אֵת שִׁטְתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּהֲכֵרַח צִרִיךְ לּוֹמֵר שֶׁהֲרִישָׁא לֹא כִרְבִי שְׁמַעוֹן הִיא. מִבִּאֲרַת הַגְּמָרָא: אֵלָּא יֵשׁ לּוֹמֵר אֵת תִּירוּצוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ בִּאֻפּוֹן אַחֵר, שֶׁהַבְּרִייתָא עוֹסֶקֶת בְּבַהֲמוֹת שְׁהוּפִרְשׁוּ לְקָרְבָן שֶׁל קִרְשִׁים קָלִים, כִּגוֹן שְׁלָמִים, וְאֵלִיפָא דְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי – וְסוֹבֵרֶת הַבְּרִייתָא כְּשִׁטַּת רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי, דְּאָמַר (ב"ק יב) קִרְשִׁים קָלִים מָמוֹן בְּעָלִים הֵם, וּלְפִיכָךְ הֵם בְּכֻלָּל מָמוֹן עִיר הַנִּדְחָת וְדִינָם לְמִיתָה, וְאֵין מוֹעִילָה בָּהֶם פְּדִיָּה, שֶׁאֵף הַדְּמִים בְּכֻלָּל 'בַּהֲמָתָה' הֵם וְאֲסוּרִים בַּהֲנָא.

מִדִּיִּיקַת הַגְּמָרָא: אֵכָּל בַּהֲמוֹת שְׁהוּפִרְשׁוּ לְקָרְבָן שֶׁל קִרְשִׁי קִרְשִׁים כִּגוֹן עוֹלָה, מָא – מִה יִזָּא דִּינָם, בַּהֲכֵרַח צִרִיךְ לּוֹמֵר שֶׁהֵם יִרְעוּ עַד שִׁפּוֹל בָּהֶם מוֹם, וְיִפְּדוּ בַּדְּמִים, וְיִקְנוּ מִן הַדְּמִים קָרְבָּנוֹת נִדְבָה, שֶׁהֲרִי אֵינָם מָמוֹן בְּעָלִים אֵלָּא 'שֶׁל הַקֹּדֶשׁ' הֵם, וְאֵם כֵּן יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, אֲדַרְבֵּי סִיפָא – מִדּוּעַ הוֹצִירָכָה הַבְּרִייתָא לּוֹמֵר בְּסִיפָא שְׁקָדְשִׁי בְּדָק הָפִית – נִכְסִים שְׁהוּקְדְּשׁוּ לְכַנֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִפְדּוּ לִיִּפְלוֹג וְלִתְנֵי בְּדִידָה – הֲרִי נִיתֵן לְחַלֵּק אֵת הָדִין בְּקִדְשִׁי מִזִּבְחַ עֲצָמָם, בֵּין קִדְשִׁי קִדְשִׁים לְקִדְשִׁים קָלִים, וְלוֹמֵר כֵּךְ, בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׁקָדְשִׁי מִזִּבְחַ דִּינָם לְמִיתָה, דּוּקָא בְּקִרְשִׁים קָלִים שֶׁהֵם מָמוֹן בְּעָלִים, וְדִינָם לְמִיתָה בְּכֻלָּל שֶׁל עִיר הַנִּדְחָת, אֵכָּל קִרְשִׁי קִרְשִׁים שִׁמְמוֹן הַקֹּדֶשׁ הֵם יִפְדּוּ.

מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: שֶׁאֵכָן יִכּוֹלָה הִיתָה הַבְּרִייתָא לּוֹמֵר כֵּן, אֵךְ מִכֵּיִן דְּאֵיכָא הִמָּאֵת שְׁמֹתוֹ בְּעָלִית דְּלִמְיָתָהּ אֵלָּא לֹא פְּסִיקָא לִיהָ. כְּלוֹמֵר, אֵין הַבְּרִייתָא יִכּוֹלָה לּוֹמֵר שְׁכָל בַּהֲמָה שְׁהוּפִרְשָׁה לְקָרְבָן שֶׁל קִדְשִׁי קִדְשִׁים תִּפְדֶּה, לְפִי שֶׁהַחֲטָאֵת אֵף הִיא בְּכֻלָּל קִדְשִׁי קִדְשִׁים, וְהָדִין הוּא שִׁבְהֲמָה שְׁהוּפִרְשָׁה לְחֲטָאֵת וּמִתּוֹ בְּעָלִיהָ תִּמּוֹת אֵף הִיא וְאֵין מוֹעִילָה בָּהּ פְּדִיָּה, וְנִמְצָא, שִׁבְהֲמָת עִיר הַנִּדְחָת שְׁהוּפִרְשָׁה עַל יְדֵי רִשְׁעֵי עִיר הַנִּדְחָת לְקָרְבָן חֲטָאֵת דִּינָה לְמִיתָה, מִכֵּיִן שִׁמְמִיתִים אֵת בְּעָלִיהָ, וְרַק בַּהֲמַת עִיר הַנִּדְחָת שְׁהוּפִרְשָׁה לַעֲלוֹלָה אוֹ לֵאסֶם תְּפִדָּה, וּמֵאֲחֵר שֶׁאֵין הַדְּבַר פְּסוּק וּמוֹחֲלָט, לֹא חִילְקָה הַבְּרִייתָא בֵּדִין זֶה בֵּין קִדְשִׁי קִדְשִׁים לְקִדְשִׁים קָלִים, אֵלָּא בֵּין קִדְשִׁי מִזִּבְחַ לְקִדְשִׁי בִּדֵּק הַבֵּית.

הַגְּמָרָא מְבַרֵּרֶת אֵת סְבִירוֹת מַחְלוקָתָם שֶׁל רַבִּי יוֹהָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ: בְּשִׁלָּא – הַדְּבַר מוֹבֵן מִדּוּעַ רַבִּי יוֹהָנָן לֹא אָמַר בְּרִישׁ לְקִישׁ הַסּוֹבֵר שֶׁרַק קִדְשִׁים קָלִים שִׁמְמוֹן בְּעָלִים הֵם יָמוּתוּ אֲבָל קִדְשִׁי קִדְשִׁים יִפְדּוּ, מִשּׁוֹם דְּכֵתִיב 'זֶכֶךְ רָשָׁעִים תוֹעֵבָה', וּמִכֵּיִן שְׁכָךְ הוּא סוֹבֵר שֶׁאֵף קִדְשִׁי קִדְשִׁים יָמוּתוּ וְאֵין לָהֶם תִּקְנָה בְּפִדִּיָה, אֵלָּא רִישׁ לְקִישׁ הַסּוֹבֵר שְׁקִדְשִׁי קִדְשִׁים יִפְדּוּ, מָא מַעֲמָא לֹא אָמַר בְּרִישׁ יוֹהָנָן שִׁישׁ לְהַמִּית אֵת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מִשּׁוֹם 'זֶכֶךְ רִשְׁעִים תוֹעֵבָה'.

מִבִּאֲרַת הַגְּמָרָא: אָמַר לָךְ רִישׁ לְקִישׁ, כִּי אָמַרְנָן – מִתּוֹ אוֹמְרִים אֲנוּ שִׁישׁ לְפִסּוֹל קָרְבָן מִשּׁוֹם 'זֶכֶךְ רָשָׁעִים תוֹעֵבָה', הֲנִי מִיָּלִי הֵיכָא דְּאִתְּנָהוּ בְּעֵינֵיהוּ – רַק בִּאֻפּוֹן שֶׁהַקָּרְבָן שֶׁל הַרְשָׁע עוֹמֵד בְּעֵינֵי לַפְּנִיָּה, אֵכָּל הָכָא – אֵךְ כֵּאֵן לַעֲנִין קָרְבָּנוֹת עִיר הַנִּדְחָת, שֶׁאֵין מְקַרְבִּים אֵת הַבַּהֲמוֹת עֲצָמָן אֵלָּא פּוֹדִים אוֹתָן וְקוֹנִים בְּדַמְיָהּ קָרְבָּנוֹת אֲחֵרִים, אֵין בִּכְךָ מִשּׁוֹם 'זֶכֶךְ רִשְׁעִים תוֹעֵבָה', דְּכֵיִן דְּאִישְׁתֵּי אִישְׁתֵּי – שֶׁמֵּאֲחֵר וְנִשְׁתַּנוּ הַבַּהֲמוֹת מִכְּפִי שְׁהִיוּ מִתְחִילָה, שֶׁנִּפְדּוּ וְנִקְנוּ אֲחֵרִים בְּדַמְיָהּ, נִשְׁתַּנוּ גַם לַעֲנִין זֶה שֶׁאֵין הֵן נִידוּנוֹת עוֹד כּוֹזֵב רִשְׁעִים.

שְׁנִינוּ בְּבְרִייתָא: רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּהֵמָתָהּ וְלֹא בְּהֵמָת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר. מְבַרֵּרֶת הַגְּמָרָא: בְּמָא עֲסָקִין – אֵלִילוּ בַּהֲמוֹת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר עוֹסֶק רַבִּי שְׁמַעוֹן. אֵילִיפָא בְּתַמִּימִים – אֵם נֶאֱמַר שְׁכוּנוֹתוֹ לַבַּהֲמוֹת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר תַמִּימִים הָעוֹמְדִים לְהִיקָרֵב עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, מִדּוּעַ הוֹצִירָךְ לְמַעֲטָם מִתִּיבַת 'בַּהֲמָתָה', הֲרִי 'שִׁלָּל שְׁמִים' הוּא, וִישׁ לְמַעֲטָם מִתִּיבַת 'שִׁלָּל' וְלֹא מִתִּיבַת 'בַּהֲמָתָה'. אֵלָּא בַּהֲכֵרַח יֵשׁ לּוֹמֵר שֶׁהוּא עוֹסֶק בְּבַהֲמוֹת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁהֵם בְּעָלִי מוֹמִין, שֶׁאֵינָם קָרְבִּים אֵלָּא נֶאֱכָלִים לְבַעֲלִים, וְאֵם כֵּן יֵשׁ לְתַמּוּהָ, מִדּוּעַ אֵכָן אֵין הֵם אוֹבִידִים עִם שֶׁאֵר מָמוֹן עִיר הַנִּדְחָת, הֲרִי בְּכֻלָּל 'שִׁלָּלָהּ' נִינְהוּ, שֶׁמֵּאֲחֵר וּנְפַל בָּהֶם מוֹם מַעֲתָה הֲרִי הֵם רְכוּשׁ הַדְּיוּט, וְאֵינָם בְּכֻלָּל שֶׁל שְׁמִים.

מִבִּאֲרַת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּינָא, לְעוֹלָם בְּעָלִי בְּעָלִי מוֹמִין – אֵכָן כּוֹנוֹת רַבִּי שְׁמַעוֹן לְבַכּוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנֶּפַל בָּהֶם מוֹם, וּמִכָּל מָקוֹם הוּא סוֹבֵר שִׁישׁ לְמַעֲטָם מִכָּל מָמוֹן עִיר הַנִּדְחָת. מֵאֲחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בְּכַתּוּב 'בַּהֲמָתָה', וִישׁ לְדִיִּיק מִכָּךְ שֶׁרַק מִי שֶׁנֶּאֱכָל לְבַעֲלִים בְּתוֹרַת בְּהֵמָתָהּ הוּא בְּכֻלָּל צִוּיֵי הַכְּתוּב לְהַחֲרִימָם, דְּהֵינּוּ, בַּהֲמָה שֶׁהִיתָה מִתְחִילָה בַּהֲמַת הַדְּיוּט וְנִקְרָאת עֵתָה בַּהֲמַת עִיר הַנִּדְחָת, יִצָּא אֵילוּ הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁאֵין הֵם נֶאֱכָלִין בְּתוֹרַת בְּהֵמָתָה אֵלָּא בְּתוֹרַת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר, כְּלוֹמֵר, שִׁישׁ לָהֶם שֵׁם נוֹסֵף 'בַּהֲמַת בְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר' שֶׁל עִיר הַנִּדְחָת, וּלְפִיכָךְ אֵין הֵם נִהְרָגִים בְּכֻלָּל שֶׁאֵר בַּהֲמוֹת עִיר הַנִּדְחָת, דְּשִׁלָּל שְׁמִים נִינְהוּ – שְׁעִדִּין הֵם בְּכֻלָּל 'שִׁלָּל שְׁמִים', אֵף כִּשְׁהֵם בְּעָלִי מוֹמִיִּם.

הַגְּמָרָא מִבְּאִיָה בִּיאוֹר אַחֵר בְּדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְיִפְּלִינָא דְּשִׁמְטָאֵל – רַבִּינָא הַמְּבַאֵר אֵת דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן לַעֲנִין בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר בְּעָלִי מוֹמִין, נִחְלַק עַל שְׁמֹאֵל, מִבִּאֲרַת אֵת דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בִּאֻפּוֹן אַחֵר, דְּאָמַר שְׁמֹאֵל, הֲכָל קָרֵב וְהֲכָל נִפְדָּה. מְבַרֵּרֶת הַגְּמָרָא: מָא קָאָמַר – מִה כּוֹנוֹתוֹ לּוֹמֵר בְּמִילִים אֵלוּ. מִבִּאֲרַת הַגְּמָרָא: הֵכִי קָאָמַר – כֵּךְ הִיא כּוֹנוֹתוֹ לּוֹמֵר, כָּל קָרְבָן שְׁקָרֵב עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ בְּשִׁהוּא תָם – בִּלָּא מוֹם, וְנִפְדָּה בְּדַמִּים בְּשִׁהוּא בְּעָלִי מוֹם, דְּהֵינּוּ, כָּל קִדְשִׁים קָלִים חוּץ מִן הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, מִ'שִׁלָּלָהּ' אִיפְּעִים – נִתְמַעֲטָ מִתִּיבַת 'שִׁלָּלָהּ' שֶׁאֵינָם נִהְרָגִים עִם שֶׁאֵר בַּהֲמוֹת שֶׁל עִיר הַנִּדְחָת, מִכֵּיִן שֶׁאֵף כֹּאשֶׁר

בגבולין - בשאר ערי הארץ חוץ לירושלים, שאסורה היא
באכילה עד שיפדוה או עד שיעלוה לירושלים, דברי הכל
פטור - אף חכמים מודים שיש לפטור מן החלה, לפי שממון
גבוה היא, ואין זה בכלל 'עריסותים'.
הגמרא מקשה מן המשנה על דברי רב חסדא: מתיב [הקשה] רב
יוסף, שנינו במשנה שמעשר שני וכתבי הקדש הנמצאים בעיר
הנדרת יגזו - יקברו באדמה. ויש לברר, במאי עסקין - באיזה
מעשר שני עוסקת המשנה, אילימא - אם נאמר שהכונה בזה
למעשר שני הנמצא בירושלים, ולאחר מכן הודחו רוב אנשי
ירושלים לעבוד עבודה זרה, ונעשית לעיר הנדרת, אם כן יש
לתמוה על כך, מי הויא עיר הנדרת - האם ירושלים יכולה
להעשות לעיר הנדרת, והתניא - והרי שנינו בבביתא (ב"ב פגא),
עשרה דברים [דינים] נאמרו בירושלים, וזו אחת מהן - ודין זה הוא
אחד מן העשרה דברים, שאינה נעשית לעיר הנדרת. ואילא יש
לומר, שהמשנה עוסקת באופן שהיה המעשר שני בעיר אחרת,
ואסקוה לגזו - והעלוהו בעליו לירושלים, ולאחר מכן נעשית
העיר שהובא ממנה המעשר לעיר הנדרת, ונאסר המעשר שני
בכלל ממון העיר, ולפיכך יש לגזוהו. אמנם אי אפשר לומר כן,
דקא קלטהו מחיצות העיר ירושלים, שמאחר ונכנס המעשר לתוך
חומת העיר שוב אינו יוצא משם לעולם, ואם כן מדוע יש לגזוהו.
אלא לאו - האם אין לומר שהמשנה עוסקת באופן שהיה המעשר
שני בגבולין - בשאר ערי הארץ חוץ לירושלים, והודחה העיר
המעשר בה, וכתבי יגזו - ועל כך נאמר במשנה שנאסר המעשר
באכילה משום שלל עיר הנדרת, ויש להוכיח מכאן שלא כדברי
רב חסדא, שאם כדבריו שהכל מודים שמעשר שני הנמצא
בגבולין ממון גבוה הוא, אם כן מדוע נאסר באכילה, הרי אינו
שלל עיר הנדרת אלא 'שלל שמים', אלא ודאי ממון הדיוט הוא
לדברי חכמים, אלא שהקילו בו לגזוהו ולא לשורפו כדי שלא
לזולל במעשר שני.
מתרצת הגמרא: לא - אין להוכיח כן מדברי המשנה, אלא לעולם
יש להעמיד במעשר דעיר אחרת ואסקוה לגזוהו - והעלוהו
לירושלים, ומכל מקום אין אומרים שקלטוהו המחיצות ויהא
מותר באכילה, והכא נאמר עסקין - ובאיזה אופן עוסקת המשנה,
כגון שנקטא המעשר, ומעשר שני שנטמא אסור לאוכלו, ולפיכך
אין לו תקנה אלא בגניזה.
שואלת הגמרא: מדוע צריך לגזוהו, ולפקיה - הרי ניתן לפדותו
בדמים, ולקנות במעות המעשר דברי מאכל טהורים, שמאחר
ונטמא מותר לפדותו אף בתוך ירושלים, דאמר רבי אלעזר, מניין
למעשר שני שנקטא שפודין אותו אפילו בתוך ירושלים, תלמוד
לומר (דברים יד ב) לגבי פדיון מעשר שני 'וכי ירצה ממך הדדך כי
לא תוכל שאתו', ואין שאתו אלא לשון אכילה, שנטמא (בראשית מג
ד) 'וישא משאת מאת פניו', שנתן יוסף מנות לאחיו לאכול, ונמצא
שכונות הכותב בו היא, אם אינך יכול לאכול את המעשר שני
בירושלים לפי שרבה ממך הדדך, או אפילו אם אין הדדך רחוקה
אלא שאינך יכול לאוכלו מאחר שנטמא, רשאי אתה לפדותו,
ואם כן מדוע יש לגזוהו את המעשר של עיר הנדרת.
משיבה הגמרא: הכא נאמר עסקין בלקיה - המשנה עוסקת בדברי
מאכל שנקנו בכסף מעשר שני ונטמא, שאין מועילה בהם פדיה,
ואין להם תקנה אלא בגניזה.

נופל בהם מום אינם מותרים להדיוט בלא פדיה, נמצא שלעולם
בכלל 'שלל שמים' הם. וכל קרבן שקרב בשנהו הם ואינו נפדה
בשנהו בעל מום, אלא מותר מיד להדיוט, כגון בהמת בכור ומעשר
שאם נפל בהם מום מותרים הם לבעליהם בלא פדיה, או אף
כשאין בהם מום אי אפשר למעטם מתיבת 'שללה', שהרי בכלל
'שלל הדיוט' הם, כמבואר בפסוק - יש למעטם ממנה שאמר
הכותב 'בהמתה', ולא בהמת בכור ומעשר.
ונמצא שלדברי שמואל עוסק רבי שמעון בבכור ומעשר תמימים,
ששלל הדיוט הם וצריך למעטם מתיבת 'בהמתה' שאינם אובדים
בכלל ממון העיר, אבל בכור ומעשר בעלי מומים אין בהם מיעוט
ונהגים יחד עם כל בהמות עיר הנדרת. ואילו רבינא חולק על
שמואל, וסובר שבכור ומעשר תמימים נתמעטו מתיבת 'שללה',
ואילו רבי שמעון עוסק בבכור ומעשר בעלי מומים, וסובר שיש
למעטם מתיבת 'בהמתה' שאינם נהגים עם בהמות העיר.
שנינו במשנה: תרומות ירקבו. הגמרא מבארת באיזו תרומה
עוסקת המשנה: אמר רב חסדא, לא שני חכמים במשנה
שהתרומות ירקבו ולא ישרפו, אלא בתרומה שהיא עדיין ביד
הישראלי, דהיינו, שהפרישה ועדיין לא נתנה לכהן, ולפיכך אין
היא נאסרת בידו שהרי אינה ממונה. אבל תרומה שהיא כבר ביד
הכהן, דהיינו, שנתן הישראלי את התרומה לכהן שהוא מבני עיר
הנדרת, כיון דממנויה הוא תשרף - מאחר שהתרומה לאחר
ניתנה נעשית ממנו של הכהן דינה לשרפה, ככל שאר הממון
שבעיר הנדרת.
הגמרא מקשה על דברי רב חסדא מן המשנה: מתיב [הקשה] רב
יוסף, שנינו במשנה שמעשר שני וכתבי הקדש שבעיר הנדרת יגזו
- נקברים, ואינם נשרפים. ולכאורה יש לתמוה, והא מעשר שני
כשהוא ביד הישראלי הרי הוא בתרומה כשהיא ביד הכהן דמי,
שהרי הישראלי הוא הבעלים על המעשר שני שלו, וכתבי יגזו -
ומכל מקום נאמר במשנה שאין המעשר שני, ואם כן אף בתרומה
מזוללים בו לשורפו יחד עם כל ממון העיר, ואם כן אף בתרומה
יש לומר כן, שאף כשהיא ביד הכהן אין לשורפה.
ומחמת קושיא זו מבארת הגמרא את דברי רב חסדא באופן אחר:
אלא אי אתמר הכי אתמר - אם נאמרו דברי רב חסדא על המשנה,
באופן כזה הם נאמרו, אמר רב חסדא, לא שני חכמים במשנה
שהתרומה תירקב, אלא בתרומה שהיא כבר ביד הכהן, שאף על
פי שהיא ממונה אינה נשרפת, שאין מזוללים בה כל כך מאחר
שקודש היא, אבל תרומה שהיא עדיין ביד הישראלי שלא נתנה ליד
הכהן, תנתן לכהן שדר בעיר אחרת, לפי שאין היא ממונה של
הישראלי, וממילא לא נאסרה בכלל ממון עיר הנדרת.
הגמרא דנה בענין מעשר שני אם הוא ממון גבוה או ממון
הדיוט: תנן תהם - שנינו בבביתא במסכת פסחים (לה), עיקר
של מעשר שני פטור מן הפרשת חלה, דברי רבי מאיר,
והתמים מתקייין אותה בחלה. אמר רב חסדא, מהלוקת זו של
רבי מאיר וחכמים באמרה בעיטה של מעשר שני הנמצאת
בירושלים הראויה לאכילה כמות שהיא, ושכרות מחלוקתם כך
הם, דרבי מאיר סבר שמעשר שני כמון גבוה הוא, ואין לבעליו
בו אלא היתר אכילה, ונמצא שאין מתקיים בו דברי המקרא
(במדבר טו ב) 'ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה', ועל כן פטור
הוא מן החלה, וירגון סבר שמעשר שני כמון הדיוט הוא,
ולפיכך יש לחייבו בחלה, אבל עיסה של מעשר שני הנמצאת